

Directoraat-generaal
Penitentiaire Inrichtingen

Jaarcijfers 2021



FEDERALE OVERHEIDSDIENST
JUSTITIE

.be



Inhoudstafel

1 GEBRUIKTE TERMEN	3
2 DAGELIJKE BEVOLKING, CAPACITEIT EN OVERBEVOLKING	5
<i>Volgens prioritaire wettelijke toestand</i>	6
<i>Volgens geslacht</i>	8
<i>Volgens nationaliteit</i>	9
<i>Volgens detentieregime</i>	10
3 OPSLUITINGEN	11
4 INVRIJHEIDSTELLINGEN	13
<i>Vanuit een penitentiaire inrichting</i>	14
<i>Vanuit elektronisch toezicht</i>	15
5 PENITENTIAIR VERLOF EN UITGAANSVERGUNNING	17
6 ONTSNAPPINGEN	18
7 OVERLIJDENS	18
8 VERGOEDINGEN VOOR HUISHOUDELIJK WERK	19
9 BUDGET	20

Opmerkingen

- Tenzij anders vermeld, gaan de cijfers enkel over de penitentiaire inrichtingen die behoren tot het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen van de FOD Justitie. Cijfers over de jeugdinstellingen die afhangen van de gemeenschappen, de gesloten centra beheerd door de FOD Binnenlandse Zaken en de forensische psychiatrische centra zijn dus niet opgenomen.
- Door afrondingen kan het zijn dat de precieze waarde van het totaal niet volledig overeenstemt met de som van de opgetelde cijfers in de tabellen.



1 GEBRUIKTE TERMEN

De **gedetineerdenbevolking** in een gevangenis verandert het hele jaar door. Om de samenstelling ervan beter te begrijpen, wordt in dit document de gemiddelde dagelijkse bevolking weergegeven. Daardoor zijn de schommelingen tijdens het jaar niet zichtbaar in de cijfers.

De totale gemiddelde bevolking komt niet altijd overeen met de som van de gemiddelden van alle inrichtingen. Waar de totale gemiddelde bevolking voor alle inrichtingen samen wordt berekend op basis van een volledig kalenderjaar, is dat voor de gemiddelde bevolking van één inrichting telkens op basis van de periode van ingebruikname. Alle inrichtingen waren in 2021 gedurende het hele jaar (365 dagen) in gebruik, behalve het transitiehuis in Edingen (362 dagen) dat de deuren sloot.

Opsluitingen en **invrijheidstellingen** zijn de termen gebruikt voor het begin en het einde van een detentie.

De **gemiddelde capaciteit** is het gemiddeld aantal plaatsen voorzien voor de gedetineerden in de verschillende inrichtingen. Dat gemiddelde kan stijgen door de opening van nieuwe afdelingen binnen bestaande inrichtingen en door de bouw van nieuwe inrichtingen. Een daling van het gemiddelde is het gevolg van cellen die buiten gebruik zijn. Dat kan tijdelijk zijn door bijvoorbeeld renovatiewerken of definitief door de sluiting van een inrichting.

Net zoals bij de gemiddelde gedetineerdenbevolking kan de totale gemiddelde capaciteit afwijken van de som van de gemiddelde capaciteit van elke inrichting. De totale gemiddelde capaciteit wordt immers berekend op basis van een volledig kalenderjaar en de gemiddelde capaciteit van een inrichting op basis van de periode van ingebruikname.

De **gemiddelde overbevolkingsgraad** geeft de verhouding weer tussen de gemiddelde bevolking en de gemiddelde capaciteit. De gemiddelde overbevolkingsgraad voor alle gevangenissen samen is niet representatief voor elke gevangenis. Bepaalde inrichtingen zijn niet of weinig overbevolkt. In andere inrichtingen ligt de overbevolkingsgraad dan weer ver boven het gemiddelde.

Beklaagden zijn verdachten die zijn opgesloten in afwachting van een definitieve rechterlijke beslissing (veroordeling, internering, vrijspraak, enz.).

Veroordeelden zijn gedetineerden die door de rechtbank een straf of maatregel kregen opgelegd omdat ze een strafbaar feit pleegden.

Geïnterneerden zijn mensen die een misdrijf hebben gepleegd en lijden aan een geestesstoornis waardoor ze niet verantwoordelijk of toerekeningsvatbaar gesteld kunnen worden voor hun daden. Een kamer voor de bescherming van de maatschappij (KBM) kan beslissen over hun internering.

Andere gedetineerden zijn onder andere vreemdelingen ter beschikking van de dienst Vreemdelingenzaken (administratieve opsluiting), personen onder voorlopige aanhouding in het kader van de probatie of de voorwaardelijke invrijheidstelling en personen ter beschikking van de strafuitvoeringsrechtbank (TBS).



Halve vrijheid voor veroordeelden is een regime waarbij gedetineerden die zijn veroordeeld tot een totale straf van maximaal drie jaar tijdens weekdagen een uitgaans-vergunning krijgen om te werken of een opleiding te volgen en 's avonds op vaste tijdstippen terugkeren naar de gevangenis.

Beperkte detentie is een gelijkaardig regime als de halve vrijheid, maar dan voor gedetineerden die veroordeeld zijn tot een totale gevangenisstraf van meer dan drie jaar. Zij mogen regelmatig de penitentiaire inrichting verlaten gedurende maximaal 12 uur per dag. De beperkte detentie kan door de strafuitvoeringsrechtbank worden toegekend uit professionele, familiale of opleidingsbelangen die de aanwezigheid van de gedetineerden buiten de gevangenis vereisen.

Beperkte detentie voor geïnterneerden is eenzelfde regime als dat voor veroordeelden onder beperkte detentie, maar in dit geval toegekend door een kamer voor de bescherming van de maatschappij.

Het **penitentiair verlof (PV)** laat aan gedetineerden toe om de gevangenis te verlaten om de familiale, affectieve en sociale contacten en de sociale re-integratie te bevorderen (3 x 36 uur per trimester).

De **uitgaansvergunning (UV)** laat aan gedetineerden toe om tijdelijk (maximaal 16 uren) de gevangenis te verlaten uit sociale, morele, juridische, familiale, medische, opleidings- of professionele belangen.

Een **transitiehuis** is een kleinschalige vorm van detentie waarbij veroordeelden die bijna aan het einde van hun straf zijn de kans krijgen om onder intensieve begeleiding te werken aan hun re-integratie. Zij ondergaan de detentie op basis van een plaatsingsplan dat verplichte activiteiten bevat met het oog op een geslaagde terugkeer naar de maatschappij (bv. werk zoeken, opleiding volgen, zelfstandig leren wonen, enz.).



2 GEMIDDELDE DAGELIJKSE BEVOLKING, CAPACITEIT EN OVERBEVOLKING

In 2021 was er een gemiddelde overbevolking van 8,8% in de gevangnissen. Met andere woorden waren er maar 9 594 plaatsen voor de 10 437,9 gedetineerden die in de gevangenis verbleven. In totaal kampten 22 inrichtingen met overbevolking. De zes gevangnissen met de hoogste overbevolkingsgraad waren Dinant (77,8%), Ieper (64,2%), Antwerpen (59,1%), Mechelen (56,2%), Gent (40,1%) en Dendermonde (37,8%).

Penitentiaire Inrichting	Gemiddelde dagelijkse bevolking	Gemiddelde capaciteit	Gemiddelde overbevolkingsgraad
Andenne	396,9	396,0	0,2%
Antwerpen	698,3	439,0	59,1%
Arlon	103,2	111,0	-7,0%
Brussel - site Berkendael	80,4	64,0	25,6%
Brussel - site Sint-Gillis	855,3	840,0	1,8%
Brussel - site Vorst	147,7	180,0	-17,9%
Beveren	296,0	311,4	-5,0%
Brugge	722,6	626,0	15,4%
Dendermonde	231,5	168,0	37,8%
Dinant	56,9	32,0	77,8%
Edingen (transitiehuis)	10,1	15,0	-32,7%
Gent	418,8	299,0	40,1%
Hasselt	552,7	450,0	22,8%
Hoogstraten	164,3	185,0	-11,2%
Huy	69,7	64,0	9,0%
Ieper	110,0	67,0	64,2%
Ittre	378,0	414,0	-8,7%
Jamioulx	370,2	400,0	-7,4%
Lantin	786,3	694,0	13,3%
Leuven Centraal	379,7	398,0	-4,6%
Leuven Hulp	184,4	149,0	23,8%
Leuze-en-Hainaut	333,0	312,0	6,7%
Marche-en-Famenne	299,9	312,0	-3,9%
Marneffe	106,0	131,0	-19,1%
Mechelen	131,2	84,0	56,2%
Mechelen (transitiehuis)	13,4	15,0	-10,4%
Merksplas	406,1	406,0	0,0%
Mons	358,5	307,0	16,8%
Namur	139,2	121,0	15,0%
Nivelles	234,1	192,0	21,9%
Oudenaarde	162,2	132,0	22,9%
Paifve	200,3	205,0	-2,3%
Ruiselede	53,8	60,0	-10,4%
Saint-Hubert	175,3	216,0	-18,9%
Tongeren	39,1	44,8	-12,7%
Tournai	193,1	183,0	5,5%
Turnhout	292,5	269,0	8,7%
Wortel	287,4	301,9	-4,8%
TOTAAL	10 437,9	9 594,0	8,8%



Volgens prioritaire wettelijke toestand

De onderstaande tabel toont de verdeling van beklagden, veroordeelden, geïnterneerden en andere gedetineerden over de gevangenissen heen. De verhoudingen variëren per inrichting naargelang de bestemming van de inrichting. Enkel de inrichting tot bescherming van de maatschappij (IBM) in Paifve is uitsluitend bestemd voor geïnterneerden. Meer dan de helft van alle gedetineerden waren in 2021 veroordeelden (55%), ruim één op drie waren beklagden (37%) en 7% waren geïnterneerden.

Penitentiaire inrichting	Beklaagden	%	Veroordeelden	%	Geïnterneerden	%	Andere	%	Totaal
Andenne	9,1	2%	381,9	96%	0,0	0%	5,8	1%	396,9
Antwerpen	519,2	74%	115,2	17%	51,6	7%	12,3	2%	698,3
Arlon	33,3	32%	69,2	67%	0,0	0%	0,8	1%	103,2
Brussel - site Berkendael	30,5	38%	46,4	58%	2,9	4%	0,6	1%	80,4
Brussel - site Sint-Gillis	556,8	65%	223,6	26%	65,4	8%	9,5	1%	855,3
Brussel - site Vorst	1,8	1%	145,9	99%	0,0	0%	0,1	0%	147,7
Beveren	15,2	5%	273,2	92%	0,0	0%	7,6	3%	296,0
Brugge	373,4	52%	313,0	43%	21,2	3%	14,9	2%	722,6
Dendermonde	178,1	77%	50,9	22%	0,0	0%	2,4	1%	231,5
Dinant	41,5	73%	14,8	26%	0,0	0%	0,6	1%	56,9
Edingen (transitiehuis)	0,0	0%	10,1	100%	0,0	0%	0,0	0%	10,1
Gent	245,6	59%	108,9	26%	56,0	13%	8,3	2%	418,8
Hasselt	211,3	38%	333,5	60%	0,2	0%	7,8	1%	552,7
Hoogstraten	0,0	0%	159,5	97%	0,0	0%	4,8	3%	164,3
Huy	41,0	59%	27,4	39%	0,0	0%	1,3	2%	69,7
Ieper	99,7	91%	9,5	9%	0,0	0%	0,8	1%	110,0
Ittre	7,0	2%	367,9	97%	0,0	0%	3,1	1%	378,0
Jamioulx	207,4	56%	140,0	38%	19,7	5%	3,1	1%	370,2
Lantin	343,3	44%	411,9	52%	22,6	3%	8,6	1%	786,3
Leuven Centraal	3,4	1%	355,6	94%	0,0	0%	20,7	5%	379,7
Leuven Hulp	109,9	60%	64,6	35%	6,8	4%	3,2	2%	184,4
Leuze-en-Hainaut	12,6	4%	316,8	95%	0,0	0%	3,6	1%	333,0
Marche-en-Famenne	69,2	23%	222,4	74%	0,0	0%	8,3	3%	299,9
Marneffe	1,0	1%	100,6	95%	0,0	0%	4,3	4%	106,0
Mechelen	112,8	86%	17,2	13%	0,0	0%	1,1	1%	131,2
Mechelen (transitiehuis)	0,0	0%	13,4	100%	0,0	0%	0,0	0%	13,4
Merkspas	4,8	1%	251,1	62%	144,4	36%	5,8	1%	406,1
Mons	163,9	46%	164,9	46%	26,0	7%	3,6	1%	358,5
Namur	87,8	63%	35,2	25%	15,3	11%	0,9	1%	139,2
Nivelles	82,0	35%	150,4	64%	0,0	0%	1,6	1%	234,1
Oudenaarde	65,8	41%	93,1	57%	0,0	0%	3,3	2%	162,2
Paifve	0,1	0%	0,0	0%	200,0	100%	0,2	0%	200,3
Ruiselede	0,4	1%	53,1	99%	0,0	0%	0,3	1%	53,8
Saint-Hubert	0,3	0%	168,2	96%	0,0	0%	6,8	4%	175,3
Tongeren	21,3	54%	17,8	46%	0,0	0%	0,0	0%	39,1
Tournai	77,0	40%	114,9	59%	0,0	0%	1,2	1%	193,1
Turnhout	129,9	44%	105,2	36%	55,4	19%	1,9	1%	292,5
Wortel	9,5	3%	275,9	96%	0,0	0%	2,0	1%	287,4
TOTAAL	3 865,6	37%	5 723,4	55%	687,6	7%	161,4	2%	10 437,9



Evolutie 2013-2021

Tussen de jaren 2013 en 2018 kende de gevangenisbevolking een dalende trend, waarna ze in 2019 opnieuw licht toenam. In 2020 was er opnieuw een daling door de Covid-pandemie. Daarna steeg de bevolking weer met een gemiddelde dagelijkse bevolking van 11 437,9 gedetineerden in 2021.

Jaar	Beklaagden		Veroordeelden		Geïnterneerden		Andere		Totaal	Elektronisch toezicht
2013	3 652	31%	6 745	58%	1 139	10%	109	1%	11 645	1 338
2014	3 611	31%	6 773	58%	1 088	9%	107	1%	11 578	1 783
2015	3 499	32%	6 455	58%	904	8%	183	2%	11 041	1 887
2016	3 552	33%	6 124	58%	784	7%	159	1%	10 619	1 601
2017	3 766	36%	5 837	56%	696	7%	173	2%	10 471	1 740
2018	3 841	37%	5 722	56%	531	5%	168	2%	10 261	1 758
2019	3 969	38%	5 885	56%	537	5%	168	2%	10 559	1 912
2020	3 763	36%	5 878	57%	595	6%	157	2%	10 392	1 982
2021	3 866	37%	5 723	55%	688	7%	161	2%	10 438	2 278

De stijging in 2021 liet zich vooral voelen binnen de categorieën van beklaagden en geïnterneerden. Ten opzichte van 2020 stegen die bevolkingscategorieën met respectievelijk 2,7% en 15,6%.

Daarnaast is er door de jaren heen een toenemend gebruik van het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit en als manier om de voorlopige hechtenis buiten de gevangenis te ondergaan. In 2021 steeg het aantal gedetineerden onder elektronisch toezicht met 14,9% ten opzichte van het aantal in 2020.



Volgens geslacht

De meeste gedetineerden zijn mannen. In 2021 was 4,7 % vrouwen. Zij verbleven in de gevangenissen met een vrouwenafdeling, namelijk in Antwerpen, Brugge, Gent, Hasselt, Hoogstraten, Berkendael (gevangenis Brussel), Lantin, Marche-en-Famenne en Mons. In uitzonderlijke omstandigheden kan een gedetineerde die als man (resp. vrouw) geregistreerd staat toch in een vrouwengevangenis (resp. mannengevangenis) verblijven. Zo kan bijvoorbeeld een vrouw uitzonderlijk in de ziekenhuisafdeling van Sint-Gillis verblijven. Of kan de gevangenis-administratie toelaten dat een transgender gedetineerde persoon in een inrichting/afdeling van het andere geslacht verblijft dan het geslacht dat op de identiteitskaart staat. Dat verklaart bijvoorbeeld waarom het aantal vrouwen in de mannengevangenis Sint-Gillis niet 0 is.

Penitentiaire inrichting	Mannen	Vrouwen	Totaal
Andenne	396,9		396,9
Antwerpen	636,2	62,1	698,3
Arlon	103,2		103,2
Beveren	296,0		296,0
Brussel - site Berkendael	0,6	79,8	80,4
Brussel - site Sint-Gillis	855,2	0,1	855,3
Brussel - site Vorst	147,7		147,7
Brugge	605,6	116,9	722,6
Dendermonde	231,5		231,5
Dinant	56,9		56,9
Enghien (transitiehuis)	10,1		10,1
Gent	372,0	46,8	418,8
Hasselt	513,4	39,3	552,7
Hoogstraten	139,9	24,4	164,3
Huy	69,7		69,7
Ieper	110,0		110,0
Ittre	378,0		378,0
Jamioulx	370,2		370,2
Lantin	721,5	64,8	786,3
Leuven Centraal	379,7		379,7
Leuven Hulp	184,4		184,4
Leuze-en-Hainaut	333,0		333,0
Marche-en-Famenne	286,0	13,9	299,9
Marneffe	106,0		106,0
Mechelen	131,2		131,2
Mechelen (transitiehuis)	13,4		13,4
Merksplas	406,1		406,1
Mons	315,2	43,2	358,5
Namur	139,2		139,2
Nivelles	234,1		234,1
Oudenaarde	162,2		162,2
Paifve	200,3		200,3
Ruiselede	53,8		53,8
Saint-Hubert	175,3		175,3
Tongeren	39,1		39,1
Tournai	193,1		193,1
Turnhout	292,5		292,5
Wortel	287,4		287,4
TOTAAL	9 946,7	491,3	10 437,9



Volgens nationaliteit

De tabel toont het gemiddelde aantal gedetineerden per nationaliteit, met in dalende orde de nationaliteiten met een gemiddelde dagelijkse bevolking van minimaal 20 gedetineerden. Gedetineerden met een andere nationaliteit of van wie de nationaliteit onbekend is, zijn gegroepeerd in de categorie 'Andere nationaliteiten'. Ruim de helft van de gevangenisbevolking had de Belgische nationaliteit (56%). Naast de vele geringe percentages aan verschillende nationaliteiten, waren de burgers van Marokko (8%), Algerije (4%), Roemenië, Nederland en Albanië (3%) het meest vertegenwoordigd.

Nationaliteit	Gemiddelde dagelijkse bevolking	%
België	5 853,7	56,1%
Marokko	851,6	8,2%
Algerije	456,4	4,4%
Nederland	357,6	3,4%
Albanië	302,4	2,9%
Roemenië	288,7	2,8%
Frankrijk	191,1	1,8%
Tunesië	135,0	1,3%
Italië	134,2	1,3%
Turkije	105,1	1,0%
Polen	101,0	1,0%
Irak	87,4	0,8%
Congo (Volksrepubliek)	68,5	0,7%
Libië	63,8	0,6%
Servië	60,0	0,6%
Bulgarije	58,8	0,6%
Rusland	52,6	0,5%
Spanje	52,4	0,5%
Afghanistan	49,8	0,5%
Slowakije	48,6	0,5%
Guinée	48,4	0,5%
Syrië	45,9	0,4%
Georgië	44,8	0,4%
Nigeria	41,0	0,4%
Portugal	31,4	0,3%
Kroatië	29,5	0,3%
Palestina	29,5	0,3%
Kosovo	28,6	0,3%
Duitsland	27,7	0,3%
Iran	24,7	0,2%
Noord-Macedonië	22,7	0,2%
Egypte	21,9	0,2%
Suriname	20,1	0,2%
Angola	20,1	0,2%
Andere nationaliteiten	682,9	6,5%
TOTAAL	10 437,9	100%



Volgens detentieregime

Op een honderdtal na, verbleven alle gedetineerden onder een gewoon detentieregime in de gevangenis. Dat betekent dat zij steeds in de penitentiaire inrichting verbleven, tenzij zij zich buiten de gevangenis begaven na toekenning van penitentiair verlof of een uitgaansvergunning.

Meer dan 2200 gedetineerden werden geplaatst onder elektronisch toezicht (ET) als vorm van vrijheidsbeperking. Zij verbleven dus niet in de gevangenis, maar waren wel administratief verbonden aan een inrichting. De inrichting van waaruit zij onder ET geplaatst zijn, staat in voor het administratief beheer van hun detentiedossier. De centra voor elektronisch toezicht, beheerd door de gefedereerde entiteiten, doen de technische controle op de verplaatsingen van de persoon onder ET via elektronische middelen (enkelband en bewakingsbox).

Penitentiaire Inrichting	Gewoon regime	Halve vrijheid	Beperkte detentie	Transitie-huis	Onbekend	Totaal penitentiaire inrichtingen	ET
Andenne	396,6	0,0	0,0	0,2	0,0	396,9	22,0
Antwerpen	678,1	0,0	11,0	0,0	9,2	698,3	277,4
Arlon	102,2	0,0	0,9	0,0	0,2	103,2	25,2
Beveren	295,6	0,0	0,4	0,0	0,0	296,0	33,0
Brussel - site Berkendael	80,0	0,0	0,0	0,0	0,4	80,4	32,4
Brussel - site Sint-Gillis	840,9	0,0	5,3	0,0	9,0	855,3	285,4
Brussel - site Vorst	147,6	0,0	0,0	0,0	0,2	147,7	37,9
Brugge	707,0	0,0	11,8	0,0	3,8	722,6	118,8
Dendermonde	226,7	0,2	3,3	0,0	1,3	231,5	68,2
Dinant	56,5	0,0	0,0	0,0	0,4	56,9	7,9
Enghien (transitiehuis)	0,6	0,0	0,0	9,5	0,0	10,1	0,0
Gent	409,4	0,0	6,5	0,0	2,9	418,8	92,4
Hasselt	542,6	0,0	8,6	0,0	1,5	552,7	157,6
Hoogstraten	163,6	0,0	0,7	0,0	0,0	164,3	46,5
Huy	69,4	0,0	0,0	0,0	0,3	69,7	18,8
Ieper	108,5	0,0	0,9	0,0	0,6	110,0	35,5
Iltre	377,9	0,0	0,0	0,0	0,0	378,0	30,7
Jamioulx	367,2	0,0	0,6	0,0	2,4	370,2	112,1
Lantin	780,5	0,0	1,7	0,0	4,1	786,3	175,8
Leuven Centraal	375,2	0,8	3,6	0,0	0,0	379,7	25,4
Leuven Hulp	182,2	0,0	1,1	0,0	1,1	184,4	51,1
Leuze-en-Hainaut	331,5	0,0	0,0	1,5	0,0	333,0	26,1
Marche-en-Famenne	299,0	0,0	0,4	0,0	0,5	299,9	43,4
Marneffe	106,0	0,0	0,0	0,0	0,0	106,0	29,9
Mechelen	130,5	0,0	0,0	0,0	0,7	131,2	64,6
Mechelen (transitiehuis)	0,0	0,0	0,0	13,4	0,0	13,4	0,0
Merksplas	405,9	0,0	0,0	0,0	0,2	406,1	39,1
Mons	356,2	0,0	0,3	0,3	1,7	358,5	111,6
Namur	136,6	0,0	1,9	0,0	0,6	139,2	48,7
Nivelles	233,4	0,0	0,1	0,0	0,6	234,1	65,8
Oudenaarde	154,9	0,0	6,9	0,0	0,4	162,2	24,1
Paifve	200,0	0,0	0,0	0,0	0,4	200,3	0,0
Ruiselede	53,7	0,0	0,0	0,0	0,0	53,8	19,2
Saint-Hubert	175,2	0,0	0,0	0,0	0,0	175,3	20,3
Tongeren	39,1	0,0	0,0	0,0	0,0	39,1	0,0
Tournai	192,7	0,0	0,0	0,0	0,4	193,1	22,8
Turnhout	287,0	0,0	4,7	0,0	0,8	292,5	63,4
Wortel	287,3	0,0	0,0	0,0	0,0	287,4	44,8
TOTAAL	10 297,2	1,0	70,8	25,0	44,0	10 437,9	2 277,9



3 OPSLUITINGEN

Opsluitingen zijn het gevolg van de tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel (beklaagden), een vrijheidsstraf (veroordeelden) of een bevel tot internering (geïnterneerden).

In 2021 gebeurden de meeste opsluitingen op basis van een aanhoudingsbevel. Definitief veroordeelden waren de tweede grootste groep die de instroom van personen in de gevangenissen bepaalde. Sommige beklagden bleven opgesloten tot hun veroordeling of internering en kregen daarna een definitieve gevangenisstraf. De opsluiting van veroordeelden uit vrijheid maakt dus slechts een deel uit van de instroom van definitief veroordeelden of geïnterneerden.

De wettelijke toestand van een gedetineerde op het moment van opsluiting is niet noodzakelijk definitief. Zo worden sommige gedetineerden opgesloten als beklagde naar aanleiding van een aanhoudingsbevel en worden daarna veroordeeld of worden tijdens hun detentie geïnterneerd.

Bepaalde inrichtingen, zoals de site Vorst van de Brusselse gevangenis, zijn niet vermeld. In andere inrichtingen, zoals de gevangenis van Andenne, ligt het aantal opsluitingen heel laag. Dat is niet omdat er in 2021 geen nieuwe gedetineerden verbleven, maar omdat de instroom er vooral gebeurde door overbrengingen vanuit andere inrichtingen.

Penitentiaire inrichting	Beklaagden	Veroordeelden	Geïnterneerden	Andere	Totaal
Andenne		1			1
Antwerpen	1 646	1 043	5	46	2 740
Arlon	102	100		2	204
Beveren	1	12		2	15
Brugge	861	517	2	32	1 412
Brussel - site Berkendael	112	129	1		242
Brussel - site Sint-Gillis	1 619	1 288	1	27	2 935
Dendermonde	434	277		10	721
Dinant	87	10			97
Gent	566	515	2	52	1 135
Hasselt	482	555	1	35	1 073
Huy	105	48			153
Ieper	180	236		4	420
Jamioulx	559	388	1	8	956
Lantin	912	715		9	1 636
Leuven Hulp	250	238	6	25	519
Leuze-en-Hainaut	12	3			15
Marche-en-Famenne	166	63			229
Mechelen	425	149		4	578
Merksplas		1	20		21
Mons	341	303	1	6	651
Namur	207	200		4	411
Nivelles	227	104		1	332
Oudenaarde	144	102		2	248
Paifve			14		14
Tournai	187	138			325
Turnhout	360	208	7	18	593
TOTAAL	9 985	7 343	61	287	17 676



Evolutie 2013-2021

Tussen 2013 en 2019 lag het aantal opsluitingen tussen 17 648 (2016) en 18 832 (2019). Na een opmerkelijke daling in 2020, die vooral te wijten was aan de Covid-pandemie en de vrijheidsbeperkende maatregelen die de overheid nam, steeg het aantal opsluitingen in 2021 opnieuw tot een vergelijkbaar niveau als dat van de jaren voordien.

Jaar	Beklaagden	Veroordeelden	Geïnterneerden	Andere	TOTAAL
2013	11 615	5 764	328	201	17 908
2014	11 660	6 563	310	222	18 755
2015	11 085	6 793	368	421	18 668
2016	10 508	6 564	278	208	17 648
2017	10 919	6 576	91	281	17 867
2018	10 209	7 022	126	311	17 668
2019	10 467	7 948	114	303	18 832
2020	9 783	6 757	71	293	16 904
2021	9 985	7 343	61	287	17 676



4 INVRIJHEIDSTELLINGEN

In 2021 werden 10 335 gedetineerden vrijgesteld uit de gevangenis. Samen met de 6 479 vrijstellingen vanuit het elektronisch toezicht brengt dat het totaal op 16 814 invrijheidstellingen.

- De meeste gedetineerden die de gevangenis verlieten, waren beklaagden (5 453) die, bijvoorbeeld, in vrijheid gesteld werden in afwachting van hun definitieve vonnis.
- In de tweede plaats gaat het om gedetineerden die voorlopig werden vrijgesteld (2 848). Dat gaat om een vervroegde invrijheidstelling van veroordeelden met een totale gevangenisstraf van maximaal drie jaar.
- De veroordeelden met een totale gevangenisstraf van meer dan drie jaar kunnen vervroegd vrijkomen onder de vorm van een voorwaardelijke invrijheidstelling (258) of onder de vorm van een voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering ('voorlopige invrijheidstelling bijzonder').
- De categorie 'vreemdelingen (exclusief voorlopige invrijheidstelling)' gaat over vreemdelingen die administratief opgesloten zijn in een penitentiaire inrichting na hun detentieperiode als beklaagde of aan het einde van de straf als veroordeelde (uitzonderlijk als geïnterneerde) en die na hun vrijstelling ter beschikking gesteld zijn van de dienst Vreemdelingenzaken. Die buitenlandse gedetineerden, in vrijheid gesteld na het einde van hun straf, zijn niet opgenomen in de categorie 'strafeinde' in de tabel op de volgende pagina.
- De categorie 'voorlopige invrijheidstelling bijzonder' gaat over gedetineerden die in vrijheid zijn gesteld aan het einde van de tenuitvoerlegging van de hoofdstraffen. Op hen was nog een subsidiaire gevangenisstraf van toepassing omdat ze een boete niet hadden betaald. Na betaling van een deel ervan werden die gedetineerden vrijgelaten. Zij zijn niet opgenomen in de categorie 'strafeinde' in de tabel op de volgende pagina.



Invrijheidstellingen vanuit een penitentiaire inrichting

Penitentiaire inrichting	Voorlopige hechtenis	Voorwaardelijke invrijheidstelling	Voorlopige invrijheidstelling (algemeen)	Voorlopige invrijheidstelling (bijzonder)	Strafeinde	Voorlopige invrijheidstelling Covid	Geïnterneerden	Vreemdelingen (excl. voorlopige invrijheidstelling)	Anderen	Onbekend	Totaal
Andenne	2	5	0	19	21	10	0	0	0	0	57
Antwerpen	751	4	241	2	14	6	23	47	24	0	1 112
Arlon	66	2	31	6	9	1	0	5	0	0	120
Beveren	2	8	3	15	9	6	0	0	8	0	51
Brugge	523	11	219	18	10	20	21	14	17	0	853
Brussel - site Berkendael	67	3	44	2	3	2	7	1	3	0	132
Brussel - site Sint-Gillis	905	4	484	14	29	6	37	67	30	1	1 577
Brussel - site Vorst	1	6	1	5	4	7	0	0	1	0	25
Dendermonde	297	3	126	1	5	1	0	19	1	0	453
Dinant	54	0	10	2	0	0	0	0	1	0	67
Enghien (transitiehuis)	0	5	0	0	0	1	0	0	0	0	6
Gent	348	4	134	3	7	3	22	8	0	0	529
Hasselt	224	22	141	13	26	12	0	0	18	1	457
Hoogstraten	0	11	6	2	4	7	0	0	2	0	32
Huy	67	1	13	1	0	3	0	4	0	0	89
Ieper	126	1	84	1	2	0	0	3	1	0	218
Ittre	1	34	1	15	18	7	0	0	5	0	81
Jamioulx	348	12	101	3	10	5	10	4	9	0	502
Lantin	540	8	307	11	44	14	13	18	25	0	980
Leuven Centraal	0	6	0	12	8	3	0	0	8	0	37
Leuven Hulp	113	4	89	5	6	0	6	1	32	0	256
Leuze-en-Hainaut	3	6	5	16	26	12	0	1	6	0	75
Marche-en-Famenne	98	9	26	5	13	12	0	8	1	0	172
Marneffe	0	8	0	0	7	9	0	0	0	0	24
Mechelen	159	0	32	5	1	0	0	11	3	0	211
Mechelen (transitiehuis)	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Merksplas	1	8	22	38	40	17	121	0	9	0	256
Mons	173	14	47	6	10	9	17	12	6	0	294
Namur	119	2	38	0	2	1	6	6	0	0	174
Nivelles	99	28	35	7	7	5	0	4	0	0	185
Oudenaarde	88	1	33	1	3	0	0	3	2	0	131
Paifve	0	0	0	1	2	0	45	0	0	0	48
Ruiselede	0	4	0	0	2	1	0	0	0	0	7
Saint-Hubert	3	7	74	2	21	12	0	27	1	0	147
Tongeren	2	0	351	0	0	0	0	0	0	0	353
Tournai	123	5	34	6	11	2	0	2	6	1	190
Turnhout	149	4	83	5	7	4	44	12	6	0	314
Wortel	1	7	33	37	22	7	0	0	12	0	119
TOTAAL	5 453	258	2 848	279	403	205	372	277	237	3	10 335



Invrijheidstellingen vanuit elektronisch toezicht

Penitentiaire inrichting	Voorlopige hechtenis	Voorwaardelijke invrijheidstelling	Voorlopige invrijheidstelling (algemeen)	Strafeinde	Geïnterneerden	Anderen	Totaal
Andenne	0	10	0	1	0	1	12
Antwerpen	303	18	603	10	0	0	934
Arlon	15	2	64	1	0	0	82
Beveren	0	15	15	4	0	0	34
Brugge	1	36	271	11	0	2	321
Brussel - site Berkendael	28	6	90	1	0	0	125
Brussel - site Sint-Gillis	328	10	604	4	2	5	953
Brussel - site Vorst	0	25	0	6	0	0	31
Dendermonde	6	5	220	4	0	0	235
Dinant	12	1	8	1	0	0	22
Gent	5	9	323	6	0	1	344
Hasselt	107	50	292	4	0	1	454
Hoogstraten	0	41	0	4	0	0	45
Huy	21	1	35	3	0	0	60
Ieper	5	2	119	1	0	0	127
Ittre	0	32	0	6	0	0	38
Jamioulx	130	12	221	3	2	0	368
Lantin	178	20	426	8	1	0	633
Leuven Centraal	0	14	0	2	0	1	17
Leuven Hulp	28	7	116	1	0	0	152
Leuze-en-Hainaut	4	21	0	3	0	0	28
Marche-en-Famenne	34	13	44	6	0	0	97
Marneffe	0	23	0	12	0	0	35
Mechelen	129	14	98	0	0	0	241
Merksplas	0	33	1	2	1	0	37
Mons	76	22	178	5	0	1	282
Namur	50	2	118	0	0	0	170
Nivelles	62	24	78	6	0	0	170
Oudenaarde	6	1	76	1	0	0	84
Ruiselede	0	8	1	5	0	0	14
Saint-Hubert	0	14	0	4	0	0	18
Tournai	19	0	53	2	0	0	74
Turnhout	71	11	117	3	0	0	202
Wortel	0	33	0	7	0	0	40
TOTAAL	1 618	535	4 171	137	6	12	6 479



Evolutie 2013-2021

De tabel toont gedurende de periode 2013 – 2021 een algemene daling van het aantal invrijheidstellingen.

- De invrijheidstelling van beklaagden (voorlopige hechtenis) en de voorlopige invrijheidstelling van veroordeelden van wie het totaal van de gevangenisstraffen niet meer dan drie jaar bedraagt, waren samen goed voor ruim 80% van alle invrijheidstellingen uit de gevangenis. Die twee wijzen van invrijheidstelling lagen beide rond de 40%.
- De voorwaardelijke invrijheidstelling was goed voor zo'n 4% over de jaren 2013-2021 heen.
- De definitieve invrijheidstelling van veroordeelden en geïnterneerden (categorie 'strafeinde' in de tabel) situeerde zich tussen de 4% en de 5% van alle invrijheidstellingen tussen 2013 en 2019, vooraleer te dalen in 2020 (3,4%) en 2021 (3,2)%.
- De invrijheidstelling op proef van geïnterneerden schommelde rond de 2 à 3% met een stijging in 2015 (3,9%). Dat kwam o.a. door de opening van het forensisch psychiatrisch centrum (FPC) in Gent in november 2014. Het FPC in Antwerpen opende in augustus 2017.
- De invrijheidstelling van administratief aangehouden vreemdelingen ter beschikking van de dienst Vreemdelingenzaken, met bevel het grondgebied te verlaten, kende een stijging sinds 2015 en schommelde daarna tussen 1% en 2%.

Wijze van invrijheidstelling	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Voorlopige hechtenis	7 850	8 221	7 884	7 872	7 659	7 182	7 211	7 058	7 071
	44,5%	43,8%	43,5%	43,8%	42,6%	40,6%	41%	42,8%	42,1%
Voorwaardelijke invrijheidstelling	666	717	739	736	739	714	747	592	793
	3,8%	3,8%	4,1%	4,1%	4,1%	4%	4,2%	3,6%	4,7%
Voorlopige invrijheidstelling (algemeen)	7 289	8 038	7 183	7 122	7 423	7 550	7 635	6 871	7 019
	41,3%	42,8%	39,6%	39,7%	41,2%	42,7%	43,4%	41,6%	41,7%
Voorlopige invrijheidstelling (specifiek)	366	346	371	447	416	356	276	243	279
	2,1%	1,8%	2%	2,5%	2,3%	2%	1,6%	1,5%	1,7%
Strafeinde	761	791	828	832	812	882	745	567	540
	4,3%	4,2%	4,6%	4,6%	4,5%	5,0%	4,2%	3,4%	3,2%
Voorlopige invrijheidstelling Covid-19	-	-	-	-	-	-	-	355	205
	-	-	-	-	-	-	-	2,2%	1,2%
Geïnterneerden	422	437	715	492	470	508	383	393	378
	2,4%	2,3%	3,9%	2,7%	2,6%	2,9%	2,2%	2,4%	2,2%
Vreemdelingen (excl. VLV algemeen)	53	50	209	217	260	333	323	215	277
	0,3%	0,3%	1,2%	1,2%	1,4%	1,9%	1,8%	1,3%	1,6%
Anderen	252	180	198	215	217	223	265	202	249
	1,4%	1%	1,1%	1,2%	1,2%	1,3%	1,5%	1,2%	1,5%
Onbekend	0	0	304	20	0	6	2	3	3
	0%	0%	1,7%	0,1%	0%	0%	0%	0%	0%
TOTAAL	17 659	18 780	18 127	17 953	17 996	17 694	17 587	16 499	16 814



5 PENITENTIAIR VERLOF EN UITGAANSVERGUNNING

De directie Detentiebeheer (DDB) van het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen behandelt de aanvragen tot penitentiair verlof en uitgaansvergunning van gedetineerden. In 2021 werden 2 779 dossiers voor penitentiair verlof en 4 291 dossiers voor uitgaansvergunning behandeld, samen goed voor 7 070 dossiers.

Penitentiair verlof

	Toekenning door DDB	Weigering door DDB	DDB onbevoegd	Zonder voorwerp	Totaal adviezen gevangenisdirecties
Positief advies gevangenisdirecties	1 251	297	12	6	1 566
Negatief advies gevangenisdirecties	31	1 155	16	11	1 213
TOTAAL	1 282	1 452	28	17	2 779

Penitentiair verlof kan worden toegekend aan definitief veroordeelden zodra ze zich bevinden op één jaar voor de datum waarop een voorwaardelijke invrijheidstelling kan worden toegestaan. De DDB beslist op basis van verschillende adviezen (gevangenisdirectie, psychosociale dienst, maatschappelijk onderzoek, enz.) en onderzoekt of er tegenaanwijzingen zijn voor een onttrekking aan de uitvoering van de straf, een risico op het plegen van ernstige strafbare feiten tijdens het penitentiair verlof of het verontrusten van het slachtoffer.

Uitgaansvergunning

	Toekenning door DDB	Weigering door DDB	DDB onbevoegd	Zonder voorwerp	Totaal adviezen gevangenisdirecties
Positief advies gevangenisdirecties	2 689	479	7	16	3 191
Negatief advies gevangenisdirecties	20	1 045	6	29	1 100
TOTAAL	2 709	1 524	13	45	4 291

Uitgaansvergunningen kunnen worden toegekend aan veroordeelden twee jaar voor de datum waarop tot een voorwaardelijke invrijheidstelling kan worden beslist, en dit om de sociale re-integratie verder voor te bereiden. Veroordeelden hebben ook de mogelijkheid om een uitgaansvergunning aan te vragen wanneer hun aanwezigheid buiten de gevangenis nodig is tijdens een bijzondere gebeurtenis (begrafenis van familielid, huwelijk van kind, enz.). Voor die twee types uitgaansvergunningen gelden dezelfde tegenaanwijzingen als voor het penitentiair verlof.



6 ONTSNAPPINGEN

In 2021 waren er 11 ontsnappingen, waarvan de meeste vanuit een open inrichting (Marneffe).

Penitentiaire inrichting	Aantal
Antwerpen	1
Arlon	2
Gent	1
Marneffe	4
Ruiselede	1
Mechelen (transitiehuis)	1
Enghien (transitiehuis)	1
TOTAAL	11

7 OVERLIJDENS

In 2021 overleden 34 gedetineerden in de gevangenis, van wie 10 door zelfdoding.

Penitentiaire inrichting	Zelfdoding	Andere overlijdens	Totaal
Andenne		1	1
Antwerpen	1	2	3
Brugge		4	4
Brussel - site Sint-Gillis		1	1
Dendermonde	2	1	3
Ieper		1	1
Ittre		1	1
Jamioulx	1		1
Lantin		3	3
Leuven Centraal		1	1
Leuze-en-Hainaut	1		1
Marche-en-Famenne		1	1
Mons		3	3
Namur	1	1	2
Nivelles		1	1
Paifve	3	1	4
Saint-Hubert		1	1
Turnhout	1		1
Wortel		1	1
TOTAAL	10	24	34



8 VERGOEDINGEN VOOR HUISHOUDELIJK WERK

Gedetineerden kunnen tijdens hun detentie werken in de gevangenis. Er zijn verschillende soorten gevangenisarbeid. Zo kunnen gedetineerden instaan voor huishoudelijke taken die nodig zijn voor het dagelijks onderhoud en de werking van de inrichting (koken in de grootkeuken, wassen en strijken van linnengoed, poetsen van gemeenschappelijke ruimtes, hovenierswerken, enz.). Elk jaar krijgen de gevangenis, de opleidingscentra voor penitentiair personeel en de centrale garage daar budget voor. In 2021 werd in totaal € 4 098 521,78 toegekend aan gedetineerden voor de uitvoering van die huishoudelijke taken. Naast huishoudelijk werk kunnen gedetineerden bijvoorbeeld ook [werken voor externe klanten](#) bijvoorbeeld in de ateliers.

Penitentiaire inrichting	Bedrag
Andenne	€ 141 731,99
Antwerpen	€ 211 200,00
Arlon	€ 54 319,29
Brussel - site Berkendael	€ 38 547,30
Brussel - site Sint-Gillis	€ 273 900,00
Brussel - site Vorst	€ 94 330,89
Beveren	€ 110 000,00
Brugge	€ 258 218,97
Centrale Garage	€ 9 422,53
Dendermonde	€ 87 716,37
Dinant	€ 34 100,00
Gent	€ 137 500,00
Hasselt	€ 188 874,71
Hoogstraten	€ 85 509,06
Huy	€ 40 134,52
Ieper	€ 47 300,00
Ittre	€ 141 716,11
Jamioulx	€ 133 035,45
Lantin	€ 321 385,80
Leuven Centraal	€ 148 500,00
Leuven Hulp	€ 78 481,54

Penitentiaire inrichting	Bedrag
Leuze-en-Hainaut	€ 114 734,84
Marche-en-Famenne	€ 110 029,80
Marneffe	€ 61 210,41
Mechelen	€ 49 564,36
Merksplas	€ 159 500,00
Mons	€ 135 199,83
Namur	€ 73 242,40
Nivelles	€ 87 689,13
Opleidingscentrum voor penitentiair personeel Noord	€ 5 500,00
Opleidingscentrum voor penitentiair personeel Zuid	€ 31 675,46
Oudenaarde	€ 66 000,00
Paifve	€ 108 950,53
Ruiselede	€ 40 099,09
Saint-Hubert	€ 98 606,73
Tongeren	€ 16 500,00
Tournai	€ 74 194,67
Turnhout	€ 108 900,00
Wortel	€ 121 000,00
TOTAAL	€ 4 098 521,78



9 BUDGET

De tabellen geven een overzicht van de uitgaven van het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen per budgettaire post in 2021 en in functie van het type inrichting: penitentiaire inrichting, forensisch psychiatrisch centrum of transitiehuis.

Penitentiaire inrichtingen

Personeel	€ 448 744 938,12	79,19%
Werkingskosten	€ 37 521 171,59	6,62%
Onderhoud en voeding gedetineerden	€ 20 147 469,34	3,56%
Medische en psychologische expertise en zorg	€ 47 830 053,62	8,44%
DBFM	€ 12 405 641,21	2,19%
Totale kost penitentiaire inrichtingen	€ 566 649 273,88	100%
<i>Gemiddeld aantal gedetineerden</i>	10 414	
<i>Kost per gedetineerde/dag</i>	€ 149,07	
<i>Kost per gedetineerde/jaar</i>	€ 54 409,71	

Forensisch psychiatrische centra (FPC)

FPC Gent en Antwerpen	€ 30 687 349,02
<i>Gemiddeld aantal geïnterneerden</i>	459
<i>Kost per geïnterneerde/dag</i>	€ 183,17 €
<i>Kost per geïnterneerde/jaar</i>	€ 66 856,97 €

Transitiehuizen

Transitiehuizen	€ 1 505 209,75
<i>Gemiddeld aantal gedetineerden</i>	30
<i>Kost per gedetineerde/dag</i>	€ 137,46
<i>Kost per gedetineerde/jaar</i>	€ 50 173,66

Contact

info.epi@just.fgov.be

Verantwoordelijke uitgever

Rudy Van De Voorde
Directeur-generaal EPI
FOD Justitie
Waterloolaan 115
1000 Brussel



FEDERALE OVERHEIDSDIENST
JUSTITIE